

SAKSFRAMLEGG

Til:

Fakultetsstyret for Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi

Møtedato:

05.06.2019

Sak:

Styring, ledelse og medvirkning på instituttene ved BFE

Innstilling til vedtak:

1. *Instituttene ved BFE skal ha instituttråd som rådgivende supplement til instituttledelsen*
2. *Instituttrådene skal ha 7 medlemmer; 3 fast vitenskapelige, 1 midlertidig vitenskapelig, 1 teknisk/administrativ og 2 studenter, og være sammensatt slik at geografi og faglig bredde er dekket.*
3. *Dekanen får fullmakt til å oppnevne medlemmer for instituttrådene basert på nominasjoner fra fagmiljøene og samråd med instituttleder. Oppnevningen følger åremålsperioden til instituttleder ved hvert institutt. Fakultetsstyret orienteres.*
4. *Instituttrådene skal rådføres i innspill til og fastsettelse av planer og budsjetter, og ellers ved større saker. Utover dette er instituttledelsen fri til å involvere instituttrådet der det synes hensiktsmessig*
5. *Instituttrådene vil få en forenklet forretningorden. Åpenhet om agenda og referat til alle ansatte og studenter legges til grunn, og instituttrådet inviteres til ett av to årlige dialogmøter med fakultetsledelsen.*
6. *Ordningen med instituttråd skal evalueres i 2021.*

Begrunnelse:

Saken gjelder

Saken gjelder valg av ordning for styring, ledelse og medvirkning på instituttene ved BFE. Som redegjort for i OS 7/19 har Universitetsstyret fattet vedtak om at alle enheter på nivå 3 enten skal ha instituttstyrer eller instituttråd, i tillegg til instituttledelse og tilrettelagt medvirkning.

Prosess

Universitetsdirektøren har utformet utkast til instruks for henholdsvis instituttstyrer og råd (vedlegg 1). Det er ønsket fra universitetsledelsen at fakultetsstyrene skal vedta modell for sine institutt før sommeren. Muntlig er det derfor orientert om at innholdet i utkast til instruks vil være

gjeldende, men at det kan komme språklige endringer. Fakultetet har lagt dette til grunn for vurderingene.

Alle ansatte har fått instruksjonen på mail i innkalling til allmøte, m/skypetilgang for ansatte utenfor campus Tromsø 24.mai. Møtet var lagt opp med informasjon om bakgrunnen for valget, samt hvilke momenter dekanen vektlegger i sine vurderinger. Det var satt av god tid til spørsmål og kommentarer, og det ble også gitt anledning til å sende kommentarer og synspunkt per mail. Ca. 30 ansatte kom på møtet og vi har mottatt 2 mailer. Saken har også vært drøftet med Studentutvalget, og på BFE sitt ledermøte i flere omganger.

Vårt inntrykk er at det i store trekk er oppslutning om fakultetsledelsens syn.

Vurderinger

Saken om styring, ledelse og medvirkning på nivå 3 var på høring før Universitetsstyret fattet sitt vedtak. I BFE sin høringsuttalelse fremmet vi utvidede ledergrupper som utgangspunkt for styring og ledelse på nivå 3. Vi anerkjente behovet for bedre informasjon, kommunikasjon og medvirkning, men mente det burde være opp til den enkelte enhet å avgjøre hvilken ordning som best ivaretar dette, for eksempel bruk av arbeidsgrupper, høringer og generell informasjon, eller faste råd eller allmøter. Vår høringsuttalelse var i overensstemmelse med de innspill vi hadde fått fra studenter og ansatte.

Vedtaket som er truffet fordrer at vi likevel må innføre enten styrer eller råd. Fakultetsledelsen har brukt de samme resonnementene som lå til grunn for vår høringsuttalelse, og samtidig forsøkt å fange opp om våre ansatte og studenter har endret mening etter saken har vært i Universitetsstyret og ikke minst hvilke momenter det er som oppleves som sentrale for at den ordningen vi velger skal fungere godt.

For det første mener vi behovet for et styringsorgan må sees i sammenheng med øvrig styringsstruktur. For instituttene er det allerede høy grad av styring gjennom Kunnskapsdepartementet, Universitets- og Fakultetsstyret. Spørsmålet er om det er behov for ytterligere styring på instituttnivå, all den tid mange førende beslutninger tas på høyere organisatorisk nivå. BFE har én felles strategi, og et felles lønnsbudsjett. I tillegg har UiT i større grad enn tidligere sentralisert strategiske midler som må omsøkes. For fagmiljøene og instituttene er det i dag viktig å spille inn sine planer og ønsker til utlysninger og til behandlinger på nivå 1 og 2, noe som trolig har større betydning for handlingsrommet enn å delta i kun i formelle beslutninger som ligger på nivå 3. I en slik sammenheng er det viktig at prosessene for innspill og rangeringer fra instituttene er åpne og transparente. I dag er det instituttene ledergrupper samt forskningsgruppelederforumer som brukes til dette ved BFE. Fakultetsledelsen mener et råd kan forbedre disse prosessene i større grad enn et styre.

I allmøtet ble det fremmet et synspunkt om at universitetet er mindre demokratisk enn det en gang var, og at en ordning med instituttstyrer kan bidra til å «holde igjen» en utvikling der vitenskapelig ansatte gradvis har fått mindre innflytelse. Fakultetsledelsen ser den samme utviklingen, men er tvilende til at instituttstyrer vil ha en slik effekt, all den tid de store utviklingstrekkene bestemmes på et høyere nivå. Ansatte og studenter vil ha større muligheter for innflytelse ved å kobles på «alle» prosesser enn kun dem som ligger til beslutning på instituttnivå.

For det andre mener vi lederskap og medarbeiderskap er to sider av samme sak. UiT sine verdier er troverdighet, akademisk frihet, nærhet, kreativitet og engasjement. For at slike verdier skal prege organisasjonen er det viktig at alle involveres, både når saker skal besluttet, men også når de skal gjennomføres. Instituttledelsen ved våre institutter har i dag et stort spenn av ansatte og

studenter som skal følges opp. Det er derfor viktig å ha gode ordninger med forsknings- og utdanningsledelse på et lavere organisatorisk nivå. En slik utvikling står ikke i kontrast til verken styrer eller råd. Vi mener likevel at råd i større grad drar i samme retning, og kan bidra i beslutningsprosesser, så vel som i endrings- utviklings- og forbedringsprosesser.

I allmøtet ble det også nevnt at et råd har noen svakheter dersom man ikke etablerer noen formelle strukturer knyttet til rådene. Det ble argumentert for at det er viktig med åpenhet og referat, og også at rådet har anledning til et annet grensesnitt enn til instituttleder dersom de opplever å ikke bli brukt etter hensikten. Dette er momenter som bør følges opp i den forenklete forretningsordenen Universitetsdirektøren skal utarbeide (jf. vedlegg 1). Fakultetsledelsen vil gi disse tilbakemeldingene i tillegg til å legge til rette for god praksis hos oss.

Et tredje moment er bruk av tid og administrative ressurser. Styresaker krever saksforberedelser i form av utredning og skriftliggjøring av dokumenter. For at et råd skal kunne gi gode råd må også disse opplyses om sakene som er til vurdering. Sistnevnte har likevel ikke samme krav til omfang, og det er mulig å bruke plattformer som sharepoint der saker, mailer og informasjon av betydning kan deles på samme måte som for fakultetets ledermøter. Som kjent har regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform ført til Adm2020 ved UiT, der institutter og fakulteter har avgitt administrative ressurser til nivå 1. Innføring av instituttstyrer vil fordre at instituttene ved BFE tilføres mer administrative ressurser, noe som trekker i en annen retning enn den reformen som pågår. Fakultetsledelsen mener en eventuell styrking av vår administrasjon bør være en styrking til støtte for våre kjerneoppgaver.

Alt i alt mener fakultetsledelsen innføring av instituttråd fremstår som mer hensiktsmessig enn å innføre instituttstyre.

Innretning av instituttråd ved BFE

Instruksen (vedlegg 1) gir flere muligheter for innretning når det gjelder sammensetning, oppnevning, type saker og god praksis.

Sammensetning

Instruksen for instituttråd åpner for 5, 7 eller 9 medlemmer alt etter instituttets størrelse og kompleksitet. Våre institutter har ca. 120-150 ansatte (107 til 134 årsverk) som regnes som store. Instituttene er også komplekse ved at fagmiljøene tidligere har tilhørt andre institusjoner, fakulteter og institutter, og dekker brede fagområder. Handelshøgskolen har også fire geografiske campus. Dette taler for at instituttrådene bør være store for å være representative.

Jf. vurderingene over, er fakultetsledelsen opptatt av å styrke ledelsen ved instituttene. Vår opplevelse er at involveringen av «nivå 4 ledere» gir instituttledelsen gode råd og ansatte en reell mulighet til medvirkning og innflytelse. Vi anser det som viktig at et instituttråd ikke endrer på denne praksis, men forsterker den. Dette taler for at rådet ikke er så stort at det ikke er hensiktsmessig å ha diskusjoner med ledergrupper og råd også samtidig. Dette taler for at instituttrådene ikke bør være for store.

Instruksen åpner også for eksterne medlemmer. Det er viktig å ha godt samarbeid med næring, forvaltning og andre partnere, noe vi blant annet praktiserer ved revisjon og evaluering av utdanninger og andre spesifikke saker. På det jevne mener vi likevel et instituttråd er best tjent med å være sammensatt av instituttets ansatte og studenter som en forsterkning til instituttets ledelse og avveininger. Ekstern representasjon for beslutninger er også godt ivaretatt ved at Fakultetsstyret har ekstern styreleder og nestleder.

Fakultetsledelsen anbefaler at instituttrådene settes sammen av 7 personer i tillegg til instituttets ledergruppe. Disse bør består av: 3 vitenskapelig ansatte, 1 midlertidig vitenskapelig ansatt, 1 teknisk administrativ ansatt og 2 studenter, fortrinnsvis en fra bachelor- og en fra masternivå. Til sammen må medlemmene dekke bredden av fagområder og geografi.

Oppnevning

Instruksen sier det er fakultetsstyret eller dekanen på fullmakt som oppnevner medlemmer i instituttråd, utenom studentene som velger seg selv. Instruksen sier ingenting om framgangsmåten, men skiller seg fra instituttstyrer der det skal avholdes formelt valg.

Fakultetsledelsen anbefaler at de ulike ansattegruppene gis anledning til å nominere en kollega de har tillit til, og at dekanen i samråd med instituttleder setter sammen et råd som fyller kriteriene. Disse oppnevnes av dekanen på fullmakt fra fakultetsstyret, men fakultetsstyret orienteres i neste styremøte.

Jf. instruksen er virkeperioden for rådet 4 år (2 år for midlertidige og studenter). Vi mener det er klokt at dette følger åremålsperioden for instituttleder, og anbefaler derfor at de første instituttrådene til Handelshøgskolen og Norges fiskerihøgskole oppnevnes for 2,5 år (gjenværende del av gjeldende åremål), mens det på institutt for Arktisk og marin biologi får en periode på 4 år (ny instituttleder under tilsetting).

Type saker

Instruksen sier at «rådet skal supplere og gi råd til instituttets ledergruppe i overordnede spørsmål knyttet til virksomhetsstyring, kvalitet og omfang av FoU-virksomheten, godt arbeids- og studiemiljø og effektiv drift». I allmøtet ble det påpekt at utdanning bør løftes fram. Studiesaker knyttet til det enkelte program behandles i dag av programstyrene. Fakultetsledelsen er imidlertid enig i at også utdanning bør være en del av saksområdet for et råd, og vil gi Universitetsdirektøren tilbakemelding om dette. Vi oppfatter likevel ikke listen som uttømmende, og jf. universitetsledelsens utvidede ledermøter er tanken at instituttråd er fleksible med tanke på type saker alt etter hva som er instituttets hovedaktiviteter.

Fakultetsledelsen mener et minimum bør være at instituttrådene drøfter innspill til og oppfølging av strategi, virksomhetsplan og årsplan, samt ulike typer budsjettinnspill (strategiske midler, faste stillinger og drift). Utover dette vil det være hensiktsmessig å ha en fleksibel agenda, der rådet kan involveres i saker som instituttledelsen finner krevende, eller som vil ha store konsekvenser for fagmiljøene.

God praksis

Instruksen sier det skal være åpenhet om instituttrådets arbeid. God praksis for dette kan være å la agenda og referater være tilgjengelige for alle ansatte og studenter på intranett eller Sharepoint, på samme måte som styresaker er tilgjengelige på UiTs møteportal. En sentral forskjell her er at styresaker er offentlig tilgjengelige, det ser vi ingen grunner til instituttrådenes saker trenger å være.

På allmøtet ble det spurt hvilke grensesnitt et instituttråd har, om det kun er til instituttledelsen eller også til dekan eller fakultetsstyret. Vår oppfatning er at rådene skal supplere instituttledelsen og har sitt primære grensesnitt der. I og med at ordningen er ny for oss alle, ser vi likevel at det kan være hensiktsmessig med noen flere kontaktpunkter,

både for å få tilbakemeldinger om ordningen, og for at rådsmedlemmer har et legitimt kontaktpunkt dersom det ikke oppleves å fungere etter hensikten.

Fakultetsledelsen foreslår derfor at ett årlig dialogmøte med instituttene inkluderer rådene for felles diskusjon og refleksjon.

Felles i instruks for både styrer og råd er en presisering av at instituttleder har ansvar for at «beslutningsprosesser er åpne og transparente, informasjon om relevante styrings- og beslutningssaker er tilgjengelige, og at det etableres møtepunkter for medvirkning og medbestemmelse». Med den innretning som her er foreslått for instituttråd mener vi dette i hovedtrekk vil være ivarettatt. Alle instituttene ved BFE sender i dag informasjons- og nyhetsmail, og det er heller ikke uvanlig med arbeidsgrupper for større saker. Innføring av instituttråd bør ikke endre på slike tiltak.

Til slutt anbefaler fakultetsledelsen at ordningen med instituttråd evalueres i siste halvdel av 2021 når vi har gjort oss flere erfaringer og ev. kan anbefale noen justeringer.

Kathrine Tveiterås
dekan

—
kathrine.tveiteras@uit.no
77 64 60 01

Vedlegg:

1 Instruks for instituttstyrer og råd

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur